

En els darrers temps, especialment des de l'11 de setembre de 2001, els europeus hem estat testimonis d'una involució de les polítiques d'ordre públic a la Unió Europea. L'advocat Jaume Asens, de l'Associació Europea d'Advocats Demòcrates (AED), en fa l'anàlisi cronològica de tot el que ha passat.

la fortalesa europea

L'11-S i la nova "redefinició del món" dirigida pels EUA ha estat l'excusa arreu del món per iniciar un procés de restricció i suspensió de les llibertats polítiques, així com una extensió del control i vigilància policíaca inèdits. I la Unió Europea no ha quedat exempta d'aquesta onada, ans el contrari. Hi ha hagut una involució autoritària de la política d'ordre públic, en forma de retallada de llibertats, ja sigui d'expressió, reunió, manifestació i participació política en general. Tot plegat ens permet albirar com es projecta sobre l'Europa Occidental una nova legislació d'emergència o excepció sense estat d'excepció, dissenyada per immobilitzar tota oposició interior i assegurar l'*status quo* actual.

L'Europol contra els antiglobalitzadors. Aquestes mesures s'han concretat en multitud de sancions i impediments a qualsevol expressió de protesta, on comportaments no constitutius de cap activitat il·legal o delictiva –com desplaçar-se amb autobús o amb tren pel territori europeu– han estat prohibits sistemàticament amb l'excusa de combatre les expressions violentes del moviment antiglobalitzador en les cimeres internacionals. En els darrers dos anys, en l'espai Schengen de lliure circulació s'han produït nombrosos bloquejos il·legals a la frontera, s'ha prohibit que

ciutadans europeus surtin del seu país; així mateix hi ha hagut casos en què s'ha impedit l'entrada o s'ha expulsat ciutadans de la UE, vulnerant la seva llibertat de circulació reconeguda en el Tractat de Maastrich del 1992. Un cas especialment greu són les "expulsions col·lectives" expressament prohibides per la directiva 64/221/CEE. Tot i això, aquestes mesures s'han pres a Niça (desembre del 2000), Göteborg (juny del 2000), Barcelona (juny del 2001 i març del 2002), Gènova (juliol del 2001) i finalment a Sevilla (juny del 2002) que va acabar amb conflicte diplomàtic amb Portugal, quan la policia impedi l'entrada a l'estat espanyol per Rosal de la Frontera –frontera que ja no hi existeix– a quasi 750 manifestants portuguesos.

Però el protagonisme de l'estat espanyol en polítiques dures de seguretat ja es va visualitzar en la Conferència Europea sobre Terrorisme que organitzà a Madrid el febrer de 2001. Allí s'aprovà el "Document Madrid", una guia per a la policia europea, l'Europol, en la "lluita antiterrorista". Aquest document estava inspirat en l'acord de col·laboració policíaca d'Itàlia, Espanya i Grècia per "combatre el terrorisme de grups radicals que actuen en els tres països" (basat en la teoria policíaca de l'"amença d'un eix mediterrani de terrorisme anarquista"). Després dels disturbis de Göteborg i en previsió

d'incidents a Gènova, el juliol del 2001 el consell de ministres de Justícia i Interior de la UE (JAI) celebrà una reunió a Brussel·les per tractar exclusivament "de les mesures de seguretat de les reunions del Consell Europeu i d'altres esdeveniments d'impacte comparable". En aquesta trobada s'acordà atorgar més recursos i capacitat a l'Europol en la persecució dels "antiglobalitzadors europeus" sobre la base d'una "llista de dissidents" (registrats als fitxers Sirene). En aquest context, s'elaborà un ambiciós operatiu policíacomilitar a la ciutat de Gènova, amb més de 20.000 membres de les forces de seguretat, entre carrabiners, policies i militars "per controlar els radicals". En el pla s'hi preveia fins i tot la fabricació de delictes, com va quedar demostrat en el judici contra els policies que van fer l'escorcoll i la brutal intervenció policíaca a l'Escola Díaz de la ciutat italiana. Un policia imputat en els excessos de l'operatiu va reconèixer "que va col·locar dos còctels molotov en l'interior de l'edifici perquè li ho havien ordenat". Veient el to que agafaven les protestes i especialment arran dels "problemes sorgits a Göteborg i Gènova", la Cepol (Escola Europea de Policia, creada el 2000) acordà formar els funcionaris policíacs europeus de rang superior en assumptes com la "gestió no militar de crisis".

L'11-S ha estat l'excusa per practicar una retallada de les llibertats, i per augmentar el control i la vigilància policíaca

Aquesta iniciativa s'impulsà després durant la presidència espanyola, pionera en aquest cursos de formació policíaca. Posteriorment, els ministres d'Interior europeus advocaren per una policia antidisturbis europea especialitzada a afrontar el "fenomen nou de la violència durant el transcurs de les cimeres internacionals".

La "lluita antiterrorista" després de l'11-S. Els atemptats de l'11 de setembre del 2001 als EUA no només van tenir una incidència directa en la nova legislació antiterrorista europea. A més va propiciar l'aparició d'una nova agenda transatlàntica, on la cooperació policíaca Europol-FBI passà a primer pla. Així, deu dies després dels atemptats se celebrà una reunió extraordinària del Consell Europeu on es va decidir participar en la resposta militar nord-americana i que la "lluita contra el terrorisme" fos l'"objectiu prioritari de la UE". Aquesta integració de la "seguretat externa" dintre de la "seguretat interna" de la Unió, on els cossos policíacs estan intensament militaritzats i els cossos militars exerceixen més funcions policíacques, segueix el camí marcat per l'OTAN. Cosa que quadra al mil·límetre amb les idees del cap de l'estat major de la Defensa de l'estat espanyol, Antonio Moreno Barberà, que va afirmar al Congrés que l'exèrcit espanyol estava ja immers en un "procés de revisió estratègica", on es plantejava la participació no sols en operacions militars, sinó també "cap a dintre", perquè "el terrorisme significa una amenaça

contra la supervivència del nostre país com a nació".

Amb aquest clima, a la cimera del desembre del 2001 a Laeken no va ser gens difícil que s'aproveïssin tres grans blocs

de mesures per enfortir la fortalesa europea: s'aprovà una definició comuna de terrorisme, l'Eurojust i l'"euroordre". Un cop closa la cimera, un Mariano Rajoy exultant va afirmar que "en dos o tres mesos s'ha avançat més en el pilar de la justícia, seguretat i llibertat que al llarg de tots els anys d'existència de la UE". El fet és que després d'anys de gestions fallides, el PP havia aconseguit enquadrar i assimilar accions dures de protesta amb "accions terroristes", una estratègia que traslladava a Europa l'esperit de la política antiterrorista espanyola al País Basc.

Sobre la definició europea de terrorisme, l'acord-marc obliga els quinze països de la Unió a adoptar la mateixa legislació (fins ara tan sols sis països tipificaven un delictes específic de terrorisme) per perseguir les conductes que busquen "alterar greument o destruir les estructures polítiques, econòmiques, medioambientals o socials d'un país". Aquesta definició, fortament criticada per l'Associació Europea d'Advocats (AED), permet sancionar qualsevol comportament dissident com a terrorista des del moment en què es presenta com un atemptat "contra les estructures polítiques,

econòmiques o socials d'un país". És a dir, que es pot considerar terrorisme l'ocupació d'una oficina de treball, o la que es fa d'un tren per reivindicar la gratuïtat dels transports públics o el bloqueig d'un "vaixell escombraries" com el Prestige. Per contra, se'n deixen fora les accions que pretenen mantenir un ordre establert no democràtic o el "terrorisme d'estat". Per exemple, un europeu que hagi participat en un esquadró de la mort d'un règim dictatorial queda impune, mentre que un dissident d'aquesta mateixa dictadura pot ser perseguit per terrorista.

L'acord permet que un individu que no pertanyi a cap "organització o grup terrorista" pugui ser condemnat també com a terrorista, introduint la figura del "terrorista individual" (només existia en el Codi Penal espanyol, quan es reintrodueix el 1995 per combatre l'anomenada "violència urbana"), i implica un "efecte expansiu de la conducta individual" dels autors del delictes de terrorisme sobre la resta de membres del seu col·lectiu. Així, actes individuals d'una persona podran ser considerats responsabilitat (civil i penal) de les persones jurídiques a què estigui

En la cimera de Sevilla del 21 de juny de 1991, els presidents espanyol i italià, José Maria Aznar i Silvio Berlusconi, van defensar la idea que la immigració és un perill que cal combatre.

La nova definició europea de terrorisme permet sancionar la dissidència com a terrorista, des del moment en què es presenta com un atemptat

vinculat. Per descomptat, això lesiona drets fonamentals, com el d'associació i participació política dels altres membres no implicats. D'altra banda, la imposició als col·lectius del control dels seus membres s'agreuja si tenim en compte l'ambigüitat del concepte de terrorisme, per no mencionar el de "foment d'un grup terrorista", que pot fer, per exemple, que s'instaurin censures generalitzades a les ràdios o diaris alternatius davant la possibilitat de clausurar-los per causa de les opinions dels seus treballadors.

El segon element de la nova onada de seguretat obsessiva va ser l'euroordre. La nova norma comuna implica que els jutges d'un estat de la UE puguin sol·licitar directament als jutges d'un altre estat la captura, la detenció i el lliurament immediat d'una persona, en un termini màxim de 60 dies, sense la fase política i administrativa de control. El vicepresident del Govern espanyol, Mariano Rajoy, en una de les reunions del Consell va afirmar que "allò dels drets i llibertats no són més que disquisicions tècniques", i de fet la nova legislació li dóna la raó: amb l'excusa de la "seguretat" i la rapidesa se suprimeixen nombroses garanties processals i institucions claus del dret penal internacional, com el "principi d'especialitat" i sobretot el "principi de doble incriminació", que només autoritza l'extradició per fets penats tant al país requerit com al demandant. L'euroordre afavoreix un sistema penal més repressiu perquè ni el dret penal ni els drets fonamentals dels estats de la UE estan unificats i alguns defineixen infraccions de manera més àmplia i restrictiva que els altres.

Les garanties penals pròpies d'un estat ja no permeten refusar el lliurament d'un individu a un altre estat que no tingui unes normes equivalents, una pràctica que fins ara beneficiava els ciutadans dels països menys democràtics. En la

pràctica també implica la impossibilitat de refusar una extradició per una infracció política, és a dir, que se suprimeix la noció de "delicte polític" que havia constituït el nucli central del dret liberal continental després de la revolució francesa. Tot i que Aznar, en la reunió a Santiago de Compostel·la del 2002, aconseguí que l'entrada en vigor de l'euroordre s'avancés al 2003, fracassà la seva pretensió d'un acord d'extradició UE-EUA per la qüestió de la pena de mort.

La tercera pota de la fortalesa europea és l'Eurojust. Es tracta d'una organització d'enllaç judicial que té com a objectiu formal cooperar i accelerar l'assistència judicial en la lluita contra els crims organitzats. A més, crea la primera xarxa europea d'experts en terrorisme així com un fitxer amb les dades personals dels investigats (fins i tot "l'origen racial o ètnic, les opinions polítiques, les conviccions religioses, filosòfiques o de pertinença sindical, així com aquelles relatives a la salut i la vida sexual"). També s'encarrega de realitzar la llista de persones i organitzacions terroristes, i per formar-ne part tan sols cal que uns quants membres d'una associació siguin processats per terrorisme. Fins i tot el PSOE compleix aquest requisit. La iniciativa, un altre cop, provenia dels EUA i la primera llista la formaren les 27 organitzacions acusades de connivència amb el terrorisme islàmic. Però la darrera del 2002 ja inclogué, a proposta espanyola, el PKK kurd, les organitzacions de l'anomenat "entramat d'ETA" i, finalment, i no sense oposició de països com Suècia, les FARC de Colòmbia.

El control policíac a les fronteres.

Aquestes propostes coincidiren amb la intensificació de la cooperació policíaca en el control de fronteres, que trobà en la cimera de Sevilla del 21 de juny del 2002 la seva màxima expressió. Aznar i Berlusconi defensaren la idea que

els moviments migratoris són un perill de primer ordre que cal combatre, juntament amb el tràfic de drogues i el crim organitzat, i aconseguiren integrar totalment la política europea d'emigració dins de la "política exterior comuna". Així s'aprovaren a Sevilla mesures com la creació d'una policia comuna de fronteres –malgrat l'oposició frontal de Suècia–, el control dels moviments per avió i satèl·lit, el desenvolupament dels fitxers Eurodoc i, sobretot, la massiva expulsió de milers d'emigrants ja establerts a la UE. Quedà sense aprovar, per falta d'acord, la polèmica proposta espanyola de sancionar els països d'origen de la immigració irregular. També s'acordà potenciar nous sistemes informàtics de control, les anomenades "xarxes neuronals de semiintel·ligència", sistemes experts de robòtica destinats a substituir el personal en determinades zones de control, com les fronteres fixades per Gran Bretanya a Irlanda i per Israel a Palestina. En aquest sentit, el juliol del 2002 la Guàrdia Civil adoptà un nou sistema integral de vigilància exterior (SIVE) amb un "blindatge electrònic de l'estret i de Canàries" que costà 10,5 milions d'euros.

...i al ciberespai. Després del 11-S, la tecnologia militar ha estat cada cop més transferida a objectius civils. Segons una investigació encarregada pel mateix Parlament Europeu, "la globalització i militarització de l'equipament usat per la policia" té com a conseqüència una xarxa global de "vigilància i seguiment de la població civil, parcialment controlada pels serveis d'intel·ligència fora d'Europa, sense control parlamentari ni sense que s'hagi discutit ni el seu paper ni la seva funció en cap moment de la història". Aquesta "xarxa global d'espionatge" té una capacitat tècnica inimaginable per agències tan sofisticades com eren l'antic

El control ferm de la llibertat d'opinió ha obert les portes a la censura, i fins i tot a l'autocensura. Això es fa cada vegada més evident als mitjans de comunicació alternatius.

KGB, la Gestapo o l'Stasi, i a partir del 2002 tindrà la seva base operativa europea a l'Haia, a la seu de l'Europol. Val a dir que en l'espionatge, la influència dels EUA sobre la UE ja era decisiva des que s'incorporà al "grup ILETS", dirigit per l'FBI. Poc després, el 1995, el Consell adoptà la primera "Resolució sobre la intercepció legal de les telecomunicacions" que insta a modificar les legislacions estatals per facilitar les intervencions previstes en el "sistema EU-FBI" i crear així l'"espai Enfopol". L'acord era secret, no es publicà en el Diari Oficial, i no va ser fins el 1996 que aparegué publicat, sense cap debat previ i per "procediment escrit", com a punt A d'un acord d'un sorprenent Fòrum del Consell de Pesca.

Finalment, en el context de l'11-S, el Parlament Europeu, no sense una forta oposició interna i externa, aprovà el 2002 una nova directiva sobre vigilància massiva de les

comunicacions dels ciutadans europeus. Així, el nou "sistema global per a la vigilància de telecomunicacions UE-FBI" té, sense control judicial, accés total a les comunicacions electròniques i telefòniques a partir de la pròpia infraestructura dels operadors i proveïdors de xarxes i serveis, en un pla de similar envergadura a la xarxa d'espionatge militar Echelon de la CIA. Aquesta nova legislació ja és una realitat en alguns estats europeus, com l'espanyol, tot i que des del 2001 ja disposava de les noves tecnologies d'espionatge dels EUA, sense cap tipus de cobertura legal.

El panorama general, doncs, és prou desencoratjador si hom té en compte que la idea dels pares

fundadors de la UE no era precisament de tenir-nos a tots sota control en una fortalesa inexpugnable.

Jaume Asens

Manifestació antiglobalització a Barcelona, el 16 de març de 2002.

AJUNTAMENT DE LLÍRIA · PROGRAMACIÓ CULTURAL GENER-FEBRER

GENER

FESTES

Cavalcada de Reis
Diumenge, 5 de gener – 17:30 h.
Lloc: Centre de Salut

MÚSICA

Gregal Quartet
(Quartet de corda i guitarra)
Diumenge, 12 de gener – 19:00 h.
Lloc: Ca la Vila

FESTES

Festivitat de Sant Antoni Abat (Benedicció als animals)
Diumenge, 19 de gener – 12:00 h.
Lloc: Aparcament Públic Estació de Renfe

MUSICA

Vil Festival d'Orquestres de Cambra "Ciutat de Llíria"
Diumenge, 26 de gener – 18:00 h.
Lloc: Teatre Unió Musical

FEBRER

MÚSICA

Strambor Brass Quintet
Diumenge, 2 de febrer – 19:00 h.
Lloc: Ca la Vila

MÚSICA

Concert dels xipròs de
l'Associació Valenciana del Mètode Suzuki
Dissabte, 8 de febrer – 18:00 h.
Lloc: Teatre Danda Primitiva

TEATRE

Tinajas
Diumenge, 18 de febrer – 19:00 h.
Lloc: Teatre Banda Primitiva

CONTES

"Dos cuantos cuentos" d'Alba
Divendres, 21 de febrer – 22:30 h.
Lloc: Agència de Lectura

Ajuntament de Llíria

ASSOCIACIÓ VALENCIANA DEL MÈTODE SUZUKI